

28.09.2018

Публічні наукові дебати з історичних та демографічних питань висвітлення Голодомору

На очах широкого наукового загалу дослідники Голодомору змушені були «відстрілюватися» від «важкої артилерії» кількох істориків та політиків, що «ніяк не могли зрозуміти» суті й методології демографічної науки. Однак 13 вересня цього року крига скресла. Відбулися перші в Україні публічні наукові дебати з історичних та демографічних питань висвітлення Голодомору ([Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України](#)).

Дослідників геноциду – фахівців з різних сфер приймав Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України. У підсумку першої частини, присвяченої оцінці втрат від штучного голоду, лідер «важкої артилерії» історик-публіцист В. Сергійчук погодився співпрацювати з усіма в робочій групі, і навіть надати демографам обіцяні два роки тому додаткові документальні джерела, які, на його думку, сприятимуть уточненню кількості загиблих.

«У нас головні розбіжності в оцінці втрат пов'язані не з методологією, а з інформацією, яку ми використовуємо, – підсумувала модератор дебатів директор Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України Е. Лібанова. – Тому ми запрошуємо фахівців з проблем Голодомору в демографічній сфері до робочої групи. Наслідком її діяльності має стати чітке визначення джерел та інформаційної бази обрахування людських втрат 1933 р.»

«В істориків і демографів різний інструментарій, – пояснює одна з основних учасниць дебатів співробітниця Інституту демографії та соціальних досліджень НАНУ Н. Левчук. – Я думаю, що роль демографів має бути провідною в обрахуванні втрат. Але, звісно, у співпраці з істориками. Володимир Сергійчук каже, що тисячі смертей були не зареєстровані, це факт. Тому ми не можемо користуватися тільки архівними актами, а використовуємо специфічний інструментарій, робимо корекцію статистичних даних за розробленою нами методологією. Так, у 1933 р. офіційно було зареєстровано 1,75 мільйона смертей. А за нашою оцінкою, в 1933 р. смертей було 4,2 мільйона. Недооблік становить понад 140 відсотків».

Н. Левчук пояснює, що українські демографи обрахували різницю між загальною кількістю смертей у період голоду і кількістю очікуваних смертей, які сталися б і за відсутності голоду. Загальна кількість померлих з поправкою на природну смертність – це кількість загиблих від власне Голодомору. За даними Інституту демографії, надсмертність у період 1932–1933 рр. становить 3,9 млн. Внаслідок дефіциту народжуваності – ще 600 тис.

[Програма дебатів](#)

Читайте також: [Музиченко Я. Голодомор 1932–1933: втрати від скандалів](#).

Підсумок наукової дискусії з історичних та демографічних питань висвітлення Голодомору 1932–1933 рр. в Україні, у ефірі «Громадського радіо» підбила головна наукова співробітниця Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України Н. Левчук:

<https://hromadske.radio/podcasts/kyiv-donbas/shchob-golodomor-v-sviti-buv-vyznanyu-genocydom-potribno-vyznachyty-tochnu-kilkist-zhertv;>

[https://www.youtube.com/watch?v=W8WLnNdWtoc.](https://www.youtube.com/watch?v=W8WLnNdWtoc)